

Lese og skrive med Æsops fabler

Denne gang: **Furua og bjørka**

Lærerveiledning:

Øvingsarkene i dette opplegget er tenkt brukt for elever i 4. – 7. trinn. Noe av dette kan også brukes på 3. trinn, og kanskje for elever på 2. trinn, som har kommet langt i utviklingen av leseferdighetene.

Æsops fabler har i seg mye godt stoff som kan brukes i bevisstgjøring og øving av holdninger og sosial kompetanse. Derfor har vi tatt for oss mange av disse fablene og laget opplegg rundt disse. I oppleggene har vi kombinert holdningsskapende arbeid i forhold til elevene, med trening av lese- og skriveferdigheter.

I eget arbeid med oppøving av elevenes leseferdigheter har jeg savnet opplegg som kan være gode og helhetlige. Øvingsarkene i dette opplegget er på sett og vis en samling av ulike måter å jobbe med tekster på, som er plukket opp gjennom årene.

Vi gir nedenfor en oversikt over forslag til måter vi tenker oss kan være nyttige å jobbe med disse tekstene.

Men; det er ikke meningen at disse øvingsarkene skal brukes fra A til Å. Her kan lærer vurdere hva man vil bruke, og hvor mye av det man vil bruke, alt etter behov for trening, hvordan man vil jobbe, elevenes motivasjon, og andre faktorer som lærer ser er nødvendig å ta hensyn til.

Dette er grunnen til at vi i oppgavene har skrevet «Oppgave ___:» slik at nummer på oppgavene kan skrives inn av lærer ut fra hva man velger å bruke.

Furua og bjørka

Forskjellige måter å bruke fabelen:

1. Til lesetrening: Lese fabelen for å bli kjent med den.
 - a. Lese fabelen stille, alene.
 - b. Lese fabelen høyt sammen i gruppe eller klasse.
 - c. Lese med læringsvenn: Den ene for den andre, og bytte.
 - d. Gjenfortelle fabelen for læringsvenn med egne ord, muntlig/skriftlig.
2. Til samtale:
 - a. Bruk teksten i fabelen som utgangspunkt for å snakke om moralen eller temaet i fabelen. Hva forteller den oss? Hva kan vi lære?
 - b. Bruk ordene og begrepene i teksten til å bevisstgjøre og utvide ord- og begrepsforrådet.
3. Trene lesehastighet.
 - a. Hvor mange ord klarer eleven å lese på ett minutt?
 - b. Repetert lesing, for å øve opp ordgjenkjenning og lesehastighet.
4. Til trening av leseforståelse
 - a. Lese fabelen, og finne ut hvilke ord som mangler.
 - b. Svare på spørsmål til fabelen.
 - c. Sette setninger i kronologisk rekkefølge.
 - d. Lage egne spørsmål til fabelen, som eleven bruker til å spørre en annen elev i klassen.
 - e. Finne ut hvilket ord i parenteser som gir mest mening i sammenhengen. Denne oppgavetypen er kjent fra Carlstens lesetester.
5. Til skrivetrening:
 - a. Som utgangspunkt for å lage egen fortelling/fabel om temaet.
 - b. Gjenfortelle fabelen med egne ord, skriftlig.
6. Til kreativ utfoldelse:
 - a. Lage en tegning for å illustrere innholdet i fabelen.
 - b. Fargelegge tegninger av figurer fra teksten. I tillegg til å fargelegge, kan det tegnes videre, for å sette figurene inn i en sammenheng.

Dette er noen forslag til hvordan bruke fabelen til lese- og skrivetrening, samt samtale og bevisstgjøring omkring det sosiale temaet i fabelen.

Ellers finnes det nok uendelig med andre måter å bruke fabelen på, men her håper vi å ha gitt et knippe forslag som kan være nyttige og utviklende for elevene disse tekstene kommer til å bli brukt på.

Lykke til med det gode lese- og læringsarbeidet.

Med beste hilsen

Olav Kåre Kløvning

Netteleven.no

Furua og bjørka

Oppgave ___ : Les fabelen

Furua gjorde narr av bjørka. Furua stod grønn året rundt, mens løvverket til bjørka forandret seg med årstidene.

Så ble det snøvær. Snøen lavet ned, satte seg på og brøt ned greinene til furutreet fordi den var så tung.

Da var ikke furua så pen lenger, og en tid senere døde den av den harde medfarten.

Men snøen gjorde ingen skade på bjørketreet, for det stod uten løv. Snøen falt for det meste ned mellom greinene og til bakken uten å skade bjørka.

Æsop levde for over 2500 år siden på øyen Samos vest for det som i dag er Tyrkia. Han var slave hele sitt liv.

Æsop laget små historier, som har et tema eller poeng, som skal illustrere en side ved det å være menneske eller leve sammen med andre.

Ofte ble det brukt dyr som hovedpersoner.

Hva tenker du er temaet i denne fabelen?

Furua og bjørka

Oppgave ___:

Hvor mange ord klarer du å lese på ett minutt?

Furua gjorde narr av bjørka.

Furua sto grønn året rundt,

mens løvverket til bjørka forandret

seg med årstidene.

Så ble det snøvær. Snøen lavet ned,

satte seg på og brøt ned greinene til

furutreet fordi den var så tung.

Da var ikke furua så pen lenger,

og en tid senere døde den av den

harde medfarten.

Men snøen gjorde ingen skade på

bjørketreet, for det stod uten løv.

Snøen falt for det meste ned mellom

greinene og til bakken uten å skade

bjørka.

Ord:

5

10

15

18

25

33

39

46

54

56

62

68

75

82

83

Hvor mange ord klarte du?

1. gang: _____ 2. gang: _____

Furua og bjørka

Oppgave ___: Hvilke ord mangler?

Furua gjorde _____ av bjørka. Furua stod grønn året rundt, _____ løvverket til bjørka forandret seg med årstidene.

Så ble det _____. Snøen lavet ned, satte seg på og brøt ned greinene til furutreet _____ den var så tung.

Da var _____ furua så pen lenger, og en tid senere døde den av den _____ medfarten.

Men _____ gjorde ingen skade på bjørketreet, for det sto _____ løv. Snøen falt for det meste _____ mellom greinene og til bakken uten å _____ bjørka.

Hvor passer ordene inn i teksten ovenfor? Kryss ut.

narr	mens	snøvær	fordi	ikke
harde	snøen	uten	ned	skade

Furua og bjørka

Oppgave ___: Svar på spørsmålene. Bruk hele setninger.

Hva gjorde furua med bjørka?

Hvilken farge hadde furua hele året?

Hva skjedde med furua når snøen lavet ned?

Hvorfor skadet ikke snøen bjørka?

Furua og bjørka

Oppgave ___: Sett setningene i riktig rekkefølge.

En tid senere døde furua.

Så ble det snøvær.

Men snøen gjorde ingen skade på bjørketreet.

Da var ikke furua så pen lenger.

Furua sto grønn året rundt.

Temaet i fabelen:

Folk er forskjellige.

Furua og bjørka

Oppgave ___:

Lag din egen fabel om det å være forskjellig.

Furua og bjørka

Oppgave ___:

Lag en tegning av furua og bjørka.

Furua og bjørka

Oppgave ___: Lag spørsmål til fabelen. Spør en klassevenn.

Ditt spørsmål:

Klassevennens svar:

Ditt spørsmål:

Klassevennens svar:

Ditt spørsmål:

Klassevennens svar:

Furua og bjørka

Oppgave ___:

Hvilket ord passer i teksten? (sett strek under rett ord)

Furua gjorde narr av bjørka. Furua stod grønn året (fram – rundt – mange), mens løvverket til bjørka forandret seg med årstidene.

Så (ble – vant – regnet) det snøvær. Snøen lavet ned, satte seg på og brøt ned greinene til furutreet (mens – fordi – når) den var så tung.

Da var ikke furua så pen lenger, og en tid senere (sovnet – hvilte – døde) den av den harde medfarten.

Men snøen gjorde (mange – alle – ingen) skade på bjørketreet, for det stod uten løv. Snøen falt for det meste (over – ned – på) mellom greinene og til bakken uten å skade bjørka.

Furua og bjørka

Oppgave ___: Fargelegg tegningene av furua og bjørka.

Furua og bjørka

(Side 2 til skrijving av egen fabel.)

Furua og bjørka

Æsops liv

Æsop levde for over 2500 år siden på øyen Samos vest for det som i dag er Tyrkia. Her var han slave hos en gresk mann som het ladmon. Ut fra det som er skrevet om Æsop, må han ha vært en fysisk handikappet mann.

På et tidspunkt har Æsop blitt løslatt som slave. Han har brukt sine små moralske historier til å få vanlige folk til å se hvordan herskerne i Hellas på den tiden misbrukte sin makt og behandlet folk urettferdig. Dette kan se ut til å ha ført til at han ble utsatt for en grusom død.

Æsops fabler

Æsop fabler er små historier, som har et tema eller poeng, som skal illustrere en side ved det å være menneske eller leve sammen med andre. Vi sier ofte at fabelen har en moral eller etisk poeng.

Ofte brukte Æsop dyr eller ting i naturen som hovedpersoner i fablene for å illustrere poengene sine. Det gjorde han for å ufarliggjøre historiene sine, dvs at de ikke skulle føles rettet mot en bestemt person eller grupper av personer. Poengene i fablene er lagt til av andre enn fabelskaperen selv, men poenget var nok i tankene hans når han laget fablene.

Æsops fabler er fortsatt populære historier, som ofte blir brukt til å lære barn moral og god oppførsel. Siden de fleste fablene er korte, enkle, humoristiske og med et tydelig poeng, er de lett tilgjengelige, og appellerer til alle aldersgrupper.

Lese og skrive med Fabler av Æsop

Furua og bjørka